

ČE PREPOZNAMO TVEGANJA, SE LAŽJE IZOGNEMO NEPRAVILNOSTIM

Komisija za preprečevanje korupcije je januarja izdelala Oceno korupcijskih tveganj in tveganj za kršitev integritete, v kateri se je osredotočila na slovenske osnovne in srednje šole. Njene izsledke smo sicer predstavili že februarja, a so povečini naleteli na negativen in odklonilen odziv ravnateljev in zaposlenih v šolah, zato smo se odločili, da to tematiko vnovič osvetlimo, saj smo očitno precej vsaksebi v razumevanju, kaj je namen take ocene tveganj in kaj so njene prednosti.

Ocena tveganj je namenjena pregledu zaznanih tveganj v istovrstnih organizacijah. Pri tem je fokus na tveganjih, torej na potencialnih ranljivostih organizacije in ne na dejanskih kršitvah, ki so se že zgodile. Načrt integritete je torej preglednica ranljivosti, ki jih posamezna organizacija zazna pri sebi. Ocena tveganj pa na podlagi pregleda tveganj iz posamičnih načrtov integritete istovrstnih organizacij poda splošno mnenje, katere ranljivosti so značilne za tisti tip organizacije. Namen ocene tveganj je torej podati vsem organizacijam tiste vrste pomoč, da bodo lahko preverile, ali ranljivosti, ki so podane v oceni tveganj, dejansko obstajajo tudi pri njih samih. S tem bodo lahko še bolje poskrbele, da se ranljivosti ne udejanjijo v nepravilnostih.

Pri izdelavi načrta integritete in branju ocene tveganj, je zato občutek, da gre za inkriminirajoče informacije, zgrešen. Več pasti in nevarnosti kot prepoznamo, bolj uspešno se jim bomo uspeli izogniti. Več kot jih spregledamo, večja je možnost, da se vanje ujamemo. Sklepanje, da neko tveganje ne obstaja, samo zato, ker se do sedaj še nikoli ni uresničilo, je napačno. To bi bilo enako, kot razmišljanje, da pri prečkanju ceste tveganje, da nas povozijo avto, ne obstaja samo zato, ker se nam to ni še nikoli pripetilo. Ravno zato, ker se zavedamo, da obstaja tveganje, da nas povozijo avto, lahko udejanjanje tega tveganja – nesrečo - preprečimo z ukrepom: se prepričamo, da je cesta prazna, preden stopimo nanjo. In ravno tako kot poznavanje tveganja pri prečkanju ceste ne pomeni, da smo nevarni udeleženci v cestnem prometu, tudi poznavanje tveganj v organizaciji in njihov zapis v načrtu integritete nista pokazatelj naša koruptivnosti in kršitev, temveč ravno nasprotno, nam omogočata, da bolje poskrbimo, da do kršitev dejansko ne pride.

Po drugi strani pa je res in k obrambni drži šol verjetno nekoliko prispeva tudi dejstvo, da komisijo mnogi še vedno povezujejo zgolj z njenimi preiskovalnimi in nadzorstvenimi pooblastili, čeprav ima poleg teh

tudi ključne pristojnosti na področju preprečevanja korupcije in krepitev integritete. Slednje so, tudi zaradi manjšega interesa javnosti/medijev, vedno nekoliko manj izpostavljene v javnosti in zato verjetno tudi manj poznane. Ocene tveganj so eno od takih preventivnih orodij komisije; konec leta 2015 je bila izdelana ocena tveganj v občinah, lansko leto v šolah, v prihodnje pa bodo sledili taki pregledi tudi pri drugih skupinah zavezancev.

Kljub temu, da lahko zato odziv šol deloma razumemo, pa so tudi šole, kot vse druge javne institucije, dolžne učinkovito, pravilno in pravično delovati v javnem interesu, zato si morajo prizadevati za krepitev integritete zaposlenih in institucije. Dolžnost komisije pa je, da s takšnimi dokumenti, kot je ocena tveganj, opozarja na pomanjkljivosti in ranljivosti sistema in obenem poskuša zavezancem ponuditi ukrepe, s katerimi utegnejo lažje obvladovati lastna tveganja in tako krepiti integriteto institucije.

Jana Lesnik,
Svetovalka za integriteto in preventivo,
Komisija za preprečevanje korupcije

PRIJAVI SE NA NOVICE

na našem e-naslovu:
<https://www.kpk-rs.si/sl/prijava-na-novice-in-KPK-Vestnik>

IZ VSEBINE

Ocena tveganj v slovenskih šolah in priporočila za njihovo lažje obvladovanje... stran 2	Komisija na konferenci o boju proti korupciji v BiH .....stran 7
O zakonitosti obdelave podatkov ... stran 4	Komisija na sestanku Biroja GRECA...stran 8
Nedopustno kršenje vodila zaščite prijaviteljev v medijih..... stran 7	Poziv k sooblikovanju KPK Vestnika...stran 9
	Koledar obveznosti .....stran 9

TEMA MESECA

Ocena tveganj v slovenskih šolah in priporočila za njihovo lažje obvladovanje

Komisija za preprečevanje korupcije (v nadaljevanju: komisija) je februarja predstavila Oceno korupcijskih tveganj in tveganj za kršitev integritete, v kateri se je tokrat osredotočila na slovenske osnovne in srednje šole. Kot omenjeno v uvodniku, je izdelana ocena tveganj namenjena predvsem zavezancem samim, v tem primeru torej šolam. Šole lahko iz ugotovitev ocene tveganj črpajo koristne informacije, saj so z izdelano analizo dobile vpogled v tveganja, ki jih zaznavajo druge šole, ter v njihove ukrepe in primere dobrih praks.

Ker smo ugotovitve in izsledke ocene tveganj podrobno predstavili javnosti, med drugim tudi med novicami v prejšnji (40.) številki KPK Vestnika, jih bomo tokrat povzeli zgolj na kratko, sicer pa se bomo v tem vestniku osredotočili predvsem na nekatera priporočila in predloge, ki jih je za boljše upravljanje nekaterih tveganj in krepitev integritete zaposlenih in institucije podala komisija.

Za osvežitev spomina, naj torej najprej izpostavimo, da izdelana ocena tveganj temelji na elektronskih registrih tveganj slovenskih osnovnih in srednjih šol, ki so sestavni del njihovih načrtov integritete. Pri tem je komisija preučila tveganja, ki so jih identificirale šole, in jih primerjala tudi z lastnimi bazami podatkov, prejetimi prijavami in pogosto zastavljenimi vprašanji. Komisija je ugotovila, da so šole v svoje načrte integritete oziroma elektronske registre tveganj najpogosteje vključevale:

- tveganja, ki spremljajo javna naročila ali druge oblike nakupa oziroma najema,
- neupoštevanje okoliščin nasprotja interesov,
- tveganja, povezana z obdarovanjem oziroma sprejemanjem daril.

Vsa naštetá so sicer obenem tudi tipska tveganja, do katerih so se šole ob izdelavi načrta integritete morale opredeliti. V načrte integritete pa so šole vključile tudi nekoliko redkejša specifična tveganja, povezana s pedagoškim procesom, ki pa

lahko bolje osvetlijo dejanska ranljiva področja, saj jih zaznavajo šole same in izhajajo neposredno iz njihovega specifičnega okolja. Med slednjimi so tako pogosto izpostavljena:

- tveganja, povezana s poučevanjem in neustreznim ocenjevanjem (predvsem v smislu nasprotja interesov), vplivanjem na pedagoški proces in
- tveganja, povezana s sodelovanjem s starši ali skrbniki.

Specifično tveganje, ki ga je iz prejetih prijav zaznala tudi komisija, pa je tveganje, ki spremlja postopek imenovanja ravnatelja.

V izdelani oceni tveganj so se pokazala tudi nekatera razhajanja, tako je denimo komisija prejela številne prijave, ki so vsebovale domnevne nepravilnosti v postopkih zaposlovanja, po drugi strani pa šole teh postopkov večinoma niso posebno problematizirale. Podrobnejši pregled ugotovitev in izsledkov po posameznih področjih se nahaja v celotni oceni tveganj, ki jo najdete [tukaj](#).

Komisija šolam priporoča, da preučijo svoje načrte integritete z vidika izsledkov ocene tveganj in si s slednjimi pomagajo bodisi pri razširjanju svojega nabora tveganj z novimi ali z dodatno opredelitvijo obstoječih tveganj.

Priporočila za ukrepanje

Komisija je v oceni tveganj poskušala šolam pomagati tudi s predlogi nekaterih ukrepov. Med njimi v nadaljevanju izpostavljamo dva taka predloga, ki naslavljata tveganja, identificirana s strani šol samih.

Iz ocene tveganj izhaja precej zaskrbljujoča ugotovitev, da se šole očitno vedno pogosteje soočajo s pritiski, ki jih na učitelje in profesorje vršijo starši ali drugi skrbniki otrok, ko skušajo denimo preveč posegati bodisi v ocenjevanje bodisi v sam pedagoški proces. Tudi drugi viri informacij, kot so medijska poročila, ustno izročilo med starši in neformalne informacije osebja na šolah, kažejo na porast tega pojava in s tem na rele-

Ocena tveganj v slovenskih šolah in priporočila za njihovo lažje obvladovanje

vantnost obravnave tega tveganja. Šole, ki so to tveganje vključile v načrt integritete (oziroma svoj register tveganj), so očitno pravilno prepoznale ranljivost svojega sistema in bodo zato to tveganje tudi lažje obvladovale. Komisija pri iskanju ukrepov za obvladovanje tega tveganja ugotavlja, da imajo kljub temu, da se tovrstni pritiski največkrat vršijo neposredno na učitelje oziroma profesorje, pri njihovem omejevanju in preprečevanju pravzaprav ključno vlogo tudi predstojniki, torej ravnatelji in ravnateljice. Ti morajo krepiti in spodbujati avtonomijo učiteljev oziroma profesorjev, predvsem pa je pomembno, da v primeru neutemeljenih in nedovoljenih pritiskov ukrepajo in zaposlenim zagotovijo vso potrebno podporo in zaščito ter jim podajo ustrezne usmeritve, kadar so ti v dvomu kako se pred temi vplivi primerno ubraniti. Komisija zato predlaga, da v primeru, ko posamezne šole prepoznajo to tveganje kot relevantno, vodstvo šole poda jasna priporočila, kako naj zaposleni v teh primerih ravnajo, z dovolj manevrskega prostora za prilagoditev priporočil posamezni konkretni situaciji stika med starši in zaposlenimi šole. Obenem morajo biti učitelji in profesorji vnaprej dobro seznanjeni s pravicami, ki jih imajo pri sodelovanju s starši. Pritiskom se bodo namreč hitreje in enostavneje izognili, če bodo imeli vse potrebne informacije za ravnanje v takih situacijah podane že vnaprej in bodo obenem obrazložitev svojih odločitev in ravnanj lahko kadarkoli oprli tudi na navodila, pravila in druge predpise.

Druga kategorija tveganj, ki se precej pogosto pojavljajo v elektronskih registrih šol, so tveganja, povezana s sprejemanjem daril. To seveda ni presenetljivo, saj se je v preteklosti v slovenskem šolskem prostoru oblikovala tradicija obdarovanja učiteljev s strani učencev, predvsem ob zaključku šolskega leta. Pri tem gre večinoma za priložnostno obdarovanje, darila pa so največkrat predvsem izraz zahvale ob zaključku šolanja in takrat niti ne morejo več vplivati na učiteljev odnos do posameznega učenca. Kljub temu, da takšna oblika obdarovanja morda res ne predstavlja velikih korupcijskih tveganj, pa Zakon o javnih uslužbencih (Uradni list RS, št. 63/07 - uradno prečiščeno besedilo, 69/08 - ZTFI-A, 69/08 - ZZavar-E, 65/08 in 40/12 - ZUJF) in Uredba o omejitvah in dolžnostih javnih uslužbencev v zvezi s sprejemanjem daril (Uradni list RS, št. 58/03 in 56/15) postavljata določene omejitve in med drugim vsem javnim uslužbencem jasno prepovedujeta sprejemanje nekaterih vrst daril. Vsi javni uslužbenci, torej tudi zaposleni v šolah, tako v nobenem primeru ne smejo sprejeti darila v zvezi z opravljanjem službe - tudi ko gre za darilo zanemarljive vrednosti - če se kot darilo izroča denar ali vrednostne papirje, darilne bone, vrednostne bone, darilne žetone in dragocene kovine (npr. nakit iz srebra, zlata ali katere druge dragocene kovine). Da se učitelji zaradi teh omejitev ob zaključku šolskega leta ne bi znašli v nelagodnih situacijah, ko bi morali zavrniti darilo učencev, je pomembno, da so o teh omejitvah seznanjeni tudi starši otrok oziroma učenci in dijaki, ki bodo tako lahko izbirali takšna darila, ki jih učitelj lahko sprejme. Šolam oziroma učiteljem pa obenem predlagamo, da učence, dijake in starše aktivno spodbujajo predvsem tudi k drugačnim oblikam izražanja hvaležnosti.

Poleg navedenih, je komisija obravnavala številna druga področja in pri tem podala priporočila, s katerimi se lahko šole natančneje seznanijo v izdelani oceni tveganj, ki je objavljena na spletnih straneh komisije. Poleg priporočil komisije, je v

prilogah dokumenta moč najti tudi številne konkretne ukrepe in načine, kako se s posameznimi tveganji spoprijemajo druge šole, med katerimi bodo šole nedvomno našle nekatere dobre pristope, ki jih lahko v svoje delovanje vnesejo tudi same. Komisija bo še naprej spremljala njihove načrte integritete in elektronske registre tveganj in jih tako skušala z dobrimi pristopi in primeri dobrih praks seznanjati tudi v prihodnje.

Izpostavljanje sistemskih pomanjkljivosti

Tovrstne ocene tveganj in druge podobne sistemske analize osvetlijo tudi morebitne pomanjkljivosti sistema. Pri njihovi izdelavi zato komisija ni osredotočena na posamezne zavezanke in njihove konkretne šibke točke, temveč jo zanimajo predvsem tveganja, ki so značilna za celo skupino zavezancev.

Na podlagi ugotovitev sistemskih pomanjkljivosti na področju šol je komisija Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport že pred časom opozorila na zaznane visoko tveganje za pojav nasprotja interesov in nedovoljenih vplivov v postopku imenovanja ravnatelja, kar je ministrstvo tudi upoštevalo ob priravi predloga Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o financiranju vzgoje in izobraževanja, h kateremu je komisija nedavno podala še nekaj dodatnih komentarjev. V podanih komentarjih komisija pozdravlja vključitev določb o dolžnem izogibanju nasprotju interesov ter ponovno uvedbo instituta soglasja ministra k posameznemu kandidatu za ravnatelja, saj lahko ta pomembno prispeva k zmanjševanju nedovoljenih vplivov na postopek imenovanja ravnatelja. Ob tem komisija dodatno opozarja, da se vloga ministrovega soglašanja ne sme omejiti zgolj na preverjanje formalnih pogojev za zasedbo mesta ravnatelja, torej zgolj na pregled kandidatove ustreznosti, temveč mora obsegati tudi preverjanje zakonitosti izvedenega postopka. Izkušnje in zaznave komisije namreč kažejo, da v teh postopkih problem praviloma ne leži (zgolj) v neizpolnjevanju formalnih pogojev, ampak pogosto ravno v nezakonito izvedenih postopkih. Takšna ministrova pristojnost – da torej pred izdajo soglasja preveri tudi zakonitost izvedenega postopka – bi tako lahko preprečila marsikatero sporno imenovanje ravnatelja. Komisija je zato predlagala, da se institut soglasja ministra nadgradi tako, da se vanj, zaradi preverjanja zakonitosti vodenja postopka, vključi varovalke, ki bodo omogočale večjo transparentnost postopka v fazi, ko postopek vodi svet zavoda, varovalke, ki bodo ministru pred podajo soglasja omogočale preizkus zakonitosti postopka in nenazadnje tudi varovalke, ki bodo preprečile ministrov političen vpliv na izbiro kandidata za ravnatelja.

Komisija je dolžna zaznavati in opozarjati na zaznane sistemske pomanjkljivosti. Za izdelavo sistemskih analiz delovanja posameznih področij javnega sektorja, kakršna je pričujoča ocena tveganj, so informacije o izpostavljenosti oz. tveganjih na posameznih področjih, ki jih s strani zavezancev prejme komisija, bistvenega pomena. Te morajo biti zato kar se da realne, če želimo na njihovi podlagi zavezancem nuditi koristne informacije in tudi v prihodnje opozarjati na realne sistemske pomanjkljivosti.

KOMENTAR

O zakonitosti obdelave podatkov

Spletna aplikacija Supervisor

V letu 2011 je komisija pod vodstvom prejšnjega senata, ob sodelovanju zaposlenih in zunanjih strokovnjakov, zagrala eno najuspešnejših spletnih aplikacij v Sloveniji – Supervisor. Takrat smo slišali očitke, da takšne strani ne bo mogoče vzpostaviti, da je podatkov preveč, da bo zadeva neobvladljiva in celo nevarna. Da ustvarjamo največjo podatkovno »superbazo« in naj tega za božjo voljo ne počnemo. Po nekaj mesecih delovanja nove aplikacije se je slovenska družba privadila na novo realnost, da so podatki o tem, koliko katera družba zasluži na račun države in s tem na račun nas vseh, javni.

Od takrat naprej aplikacijo s pridom uporabljamo vsi: komisija, organi odkrivanja in pregona, drugi nadzorni organi, novinarji in državljani. Celotno idejo v ozadju aplikacije Supervisor zelo lepo oriše Ustavno sodišče v eni od novjših sodb¹: »Transparentnost razkritih poslov pomeni nov element neformalnega nadzora javnosti. Nadzor javnosti in medijev lahko pomembno pomaga pri odkrivanju in preprečevanju nepravilnosti in nesmotrnosti pri porabi javnih sredstev pri zavezancih. Možnost, da bodo podatki iz razkritega pravnega posla postali javni in da se bo o njih široko javno razpravljalo, deluje preventivno v smislu preprečevanja izrabljanja razkritih poslov za storitev kaznivih dejanj in tudi v smislu preprečevanja njihovega neučinkovi-

tega, nepremišljenega in malomarnega sklepanja ter izvajanja. Javna dostopnost osnovnih podatkov o razkritih poslih pomembno pripomore k nadzoru javnosti nad tem, ali poslovodne osebe zavezanca te pravne posle izrabljajo za slabljenje premoženjske substance zavezanca iz političnih ali drugih neupravičenih namenov.«.

Vendar pa je bila aplikacija Supervisor v začetku precej omejena v naboru podatkov, ki jih je prikazovala. Hrbtenica aplikacije je bila zbirka podatkov o transakcijah, na katero smo »obesili« še nekaj drugih zbirk – za začetek poslovni register s podatki o poslovnih subjektih in register proračunskih uporabnikov s podatki o državnih organih, lokalnih skupnostih in drugih subjektih javnega sektorja.

V naslednjih letih smo dodajali vedno nove. Seznam davčnih dolžnikov, nakazila v davčne oaze², podatke iz delniških knjig, knjigovodske podatke o transakcijah, podatke o javnih naročilih, podatke iz letnih poročil, register transakcijskih računov ... Nastala je za slovenske razmere velika zbirka podatkov, ki pa je imela, in še ima, tudi veliko uporabno vrednost.

Viharno morje na vidiku

Redko, pa vendar – se v zbirki pojavijo kakšni osebni podatki. Finančniki v več kot tri tisoč organizacijah javnega sektorja pri izvajanju plačil v polje »namen plačila« občasno

¹<http://odlocitve.us-rs.si/sl/odlocitev/US31079>

²Podatki o transakcijah po 38. členu ZPPDFT

O zakonitosti obdelave podatkov

vpišejo kakšen osebni podatek. Domač naslov. Datum rojstva. EMŠO. Davčno številko. Ali pa vpišejo kaj še bolj kočljivega. Odškodnina neupravičeno obsojenemu. S tem »zbirka podatkov« postane »zbirka osebnih podatkov«. Komisija je težavo reševala na dva načina. Ker se največ takšnih transakcij pojavi pri nizkih zneskih, smo se odločili, da pri transakcijah v vrednosti pod 2.000 evrov podatkov o namenu transakcije ne prikažemo. Drugi način je bil, da v primeru, ko se vseeno pojavi kakšna transakcija nad tem zneskom, namen plačila izbrisemo.

V letu 2014 smo kot že ničlikokrat prej izvajali analize podatkov v aplikaciji. S plačili fizičnim osebam se nikoli prej nismo zares ukvarjali, saj je veljalo prepričanje, da gre v večjem delu za plače, pokojnine, nadomestila bolniških odsotnosti in podobno. Plačila, ki so redna, običajna, nič nenavadnega in nič spornega. Ob kratki analizi pa smo ugotovili, da je kljub vsemu kar precej tudi transakcij za namen izplačila iz naslova avtorskih in podjemnih pogodb. Ko smo podatke pogledali nekoliko поближе, smo ugotovili, da je bilo v nekaj manj kot trinajstih letih v ta namen porabljenih okoli milijardo evrov državnih sredstev. Podatke smo se odločili objaviti.

V aplikaciji Supervizor smo objavili podatke o prejemkih fizičnih oseb. In s tem »onesrečili« nekaj prejemnikov.

Ni trajalo dolgo, preden so nas obiskali inšpektorji Informacijskega pooblaščenca (IP). Pregledali so baze, postavili tisoč vprašanj. Na vsa smo odgovorili. Pokazali smo jim delovanje aplikacije, postopke pridobivanja, obdelave in objave podatkov. Nekaj manjših težav smo odpravili že med ali takoj po njihovih obiskih.

Nismo bili vedno zadovoljni z njihovim pogledom na zadevo, z ugotovitvami se nismo vedno strinjali. Predvsem se ne strinjamo s stališčem, da lahko komisija osebne podatke pridobiva le za konkretne preiskave, ne pa tudi za druge naloge, ki ji jih nalaga zakon – v primeru aplikacije Supervizor – naloge za zagotavljanje transparentnosti delovanja javnega sektorja. Ko smo prišli do vprašanja, ali na sklep inšpektorja vložimo tožbo, ali pa pogoltnemo grenko pilulo in stopimo korak nazaj, zato, da bomo lahko projekt brez prehudih težav nadaljevali, smo se odločili za slednje. Ta korak pa je žal pomenil razhod z našim zunanjim sodelavcem, ki je sprogramiral aplikacijo in nam tudi pomagal z gostovanjem na njegovih strežnikih.

Od tukaj naprej smo pot nadaljevali sami. Supervizor smo prenesli na strežnike Ministrstva za javno upravo. Postali smo eni prvih uporabnikov državnega oblaka. Sledila je izdelava nove aplikacije. Z lastnimi močmi smo pripravili novo aplikacijo, ki smo jo poimenovali Erar. Erar – državna blagajna. Veliko dela nas še čaka, vendar Erar že ima nekaj funkcij, ki jih Supervizor ni imel. Prikazujemo e-račune. Za zdaj sicer samo določene, ki smo jih ročno pregledali (računi, ki jih je v plačilo prejela Komisija za preprečevanje korupcije), vendar bomo prej ali slej omogočili dostop do večine.

Mirne vode

Te dni je IP izdal še en sklep o ustavitvi postopkov v zvezi z Erarjem. Ugotavlja, da je objava podatkov o prejemkih fizičnih oseb zakonita. Odločitev nas ni presenetila, inšpektorji so sledili pravnemu naziranju, ki ga je komisija zagovarjala od prvega dne. Vse, kar je od velikega postopka proti Supervizorju ostalo, so bili domnevno nezakonito pridobljeni transakcijski računi fizičnih oseb. Domnevno. Oba predsednika, sedanji in nekdanji, sta se na odločitev IP v prekrškovnem postopku pritožila. Upravno sodišče o zadevi še ni odločilo.

Dodatno spodbudo komisiji dajejo tudi nekatere odločitve Ustavnega sodišča, ki nam pritrjuje v boju za transparentnost. Že v uvodu sem omenil sodbo, ki jo je sodišče izdalo v zvezi z zahtevo za presojo ustavnosti določb Zakona o dostopu do informacij javnega značaja. Presodilo je, da so določbe, ki opredeljujejo podatke o poslih družb v državni lasti in bank pri katerih so bili izvedeni ukrepi za stabilizacijo, javno dostopne. Ob dejstvu, da so ti podatki objavljeni tudi v Erarju, nas ta sodba veseli. Še posebej je za nas zanimivo, da je namen objave podatkov, ki ga je ugotovilo sodišče povsem skladen z namenom, s katerim je komisija pred skoraj šestimi leti začela projekt »Transparentnost«, v okviru katerega je vzpostavila Supervizor.

Zanimiva je tudi sodba Ustavnega sodišča³, ki je sicer že nekoliko starejšega datuma. Sodišče je takrat odločalo o ustavnosti spletne objave podatkov o davčnih dolžnikih. Sodba med drugim odloča, da »obdelava osebnih podatkov tako, da so objavljeni na svetovnem spletu, ne pomeni izgube informacijske zasebnosti. Obstoječa ureditev omogoča posamezniku, da doseže umik nepravilnega, netočne ga oziroma neažurnega osebnega podatka ali da zahteva

³<http://odlocitve.us-rs.si/sl/odlocitev/US30920>

O zakonitosti obdelave podatkov

izbris, če je podatek objavljen brez pravne podlage. V skladu in s pogoji, ki jih je postavilo Sodišče Evropske unije v zadevi Google Spain, C-131/12, lahko posameznik od ponudnika spletnih iskalnikov doseže tudi izbris hiperpovezave do spletne strani, ki vsebuje (nezažurni) podatek. V dobi svetovnega spleta imajo spletni iskalniki ključno vlogo pri varstvu informacijske zasebnosti posameznika, ker omogočajo na lahek način izdelati bolj ali manj podrobne profile poljubnega posameznika. Zato možnost posameznika, da doseže izbris povezave med svojim imenom in zadevnim podatkom, objavljenim na svetovnem spletu, pomembno zmanjša invazivnost posega v informacijsko zasebnost.«.

Najnovejšo odločitev⁴ pa je prav teh dneh dodalo še Evropsko sodišče. Odločilo je, da v zvezi z osebnimi podatki iz registra družb (oziroma poslovnega registra, kot mu rečemo pri nas), ne velja pravica do pozabe. Sodišče je med drugim zapisalo, da so »podatki v registru namenjeni zagotavljanju pravne varnosti poslovanja med družbami in s tretjimi osebami ter še posebej varnosti interesa tretjih oseb v zvezi z delniškimi družbami in družbami z omejeno odgovornostjo, saj je edina varovalka, ki jo ponujajo, njihovo premoženje«. Sodba je zanimiva, ker se je na komisijo obrnilo veliko posameznikov, ki so zatrjevali, da jim objava podatkov o (običajno propadlih) družbah, v katerih so bili ti posamezniki družbeniki, škoduje pri njihovih novih poslih. Sodišče je namreč odločalo prav o objavi podatkov o nekdanji družbi tožnika, ki zaradi objavljenih podatkov trpi škodo pri poslovanju nove družbe.

Pot naprej

Komisija si bo prizadevala za spremembo zakona, ki bo brez dvoma omogočila pridobitev minimalnega nabora osebnih podatkov, v povezavi s podatkovnimi zbirkami, ki so ključne za zagotavljanje transparentnosti delovanja te države. Zavezani smo k temu, da poslovanje te države naredimo transparentno. Zavedamo se, da posameznikom, ki imajo sredstva, s katerimi lahko poskušajo ovirati delovanje komisije, to morda ni všeč. Vendar nismo tukaj za to, da bi bili všeč vsakomur. Naše poslanstvo je omejevanje korupcije, krepitev pravne države in integritete javnega sektorja.

Zakon o integriteti in preprečevanju korupcije, ki je začel veljati v letu 2010, ni predvideval, da bo komisija kadarkoli

⁴<http://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2017-03/cp170027en.pdf>

pripravila aplikacijo kakršna je bil Supervisor oziroma je sedaj Erar. Predvideval je možnost, da bi komisija izvajala analize in proučevala stanje na področju korupcije. Danes smo te okvire že presegli. Komisija za normalno delovanje potrebuje orodja in podatke, s katerimi lahko analizira stanje, kot se odraža na »terenu«. In ko govorimo o korupciji, je »teren« proračun. Brez finančnih podatkov in analize poti denarja si danes ni mogoče zamisliti resne preiskave korupcije (sledi denarju – »follow the money«). Komisija mora imeti možnost, da dobi podatke, ne samo, ko sum korupcije že obstaja, ampak tudi ko suma še ni, kot bi rekli pri Informacijskem pooblaščenču – na zalogo. Le tako lahko deluje tudi preventivno. Takšna transparentnost deluje tudi odvračilno, na kar nakazuje že samo ime naše institucije z besedo »preprečevanje«.

Naše omejitve so samo sredstva, s katerimi delamo. Na komisiji imamo nove ideje, ki jih želimo v okviru projekta izvesti. Pripravljamo nadgradnje, vendar gre danes bolj počasi. Erar ni edini projekt, ki potrebuje našo pozornost in ure za tipkovnico programerja. Odprti smo za sodelovanje s civilno družbo.

Kot kažejo naše izkušnje iz stikov s predstavniki drugih državnih organov, predstavniki civilne družbe in z novinarji, obstaja široka podpora vedno večji transparentnosti. Enako smer je čutiti tudi iz sodb Ustavnega sodišča. Komisija si bo prizadevala, da se bo to odrazilo tudi v novem Zakonu o integriteti in preprečevanju korupcije, ki se pripravlja, in tudi v njenem delovanju.

Matjaž Mešnjak,
svetovalec

Komisije za preprečevanje korupcije

Nedopustno kršenje vodila zaščite prijaviteljev v medijih

Ljubljana, 3. marca 2017 – Komisija za preprečevanje korupcije je zgrožena in razočarana nad novinarskimi zapisi, ki ogrožajo prijavitelje.

Zaščita prijavitelja predstavlja temeljno vodilo delovanja komisije, ki vsakemu prijavitelju zagotovi zaščito identitete in občutek varnosti. Komisija bi pričakovala, da novinarska stroka, ki običajno prav tako sledi ideji zaščite vira informacij, razume pomembnost koncepta zaščite prijavitelja in si skupaj s komisijo prizadeva za isti cilj, razkrivanje primerov korupcije in neintegritetnega ravnanja v razmerah, ko zaupanje prijaviteljev v sposobnost organa, da zaščiti njihovo identiteto, omogoča, da prijavijo tudi najbolj občutljive primere sumov korupcije in neintegritetnega delovanja.

Objavo na portalu Siol.net z dne 23. februarja 2017 z naslovom »Ko brezbozi Štefančev tigar žveči imenovanje šefa UKC« in objavo v časniku Večer z dne 3. marca 2017 z naslovom »Štefanec tokrat nad novinarje in informatorje«, komisija razume kot napad na institut zaščite prijavitelja, česar ne more dovoliti. Tako je od portala Siol.net in časnika Večer zahtevala takojšnje anonimiziranje osebnih podatkov posameznikov, ki jih v prispevku navajajo kot prijavitelje.

V težnji po zatiranju korupcije in neintegritetnega delovanja v državi se bo komisija še naprej borila za učinkovito izvajanje zaščite prijaviteljev. Upamo in pričakujemo, da nas bodo novinarji in uredniki pri tem podprli, na podlagi zapisov na portalu Siol.net in Večer pa smo že uvedli oziroma podali predloge za postopke nadzora.

Odgovor na poziv k umiku zahteve za razkritje vira in osebnih podatkov novinarja portala Siol.net

Ljubljana, 3. marca 2017—Varovanje identitete prijavitelja sodi med temeljne naloge Komisije za preprečevanje korupcije. Temu je namenjeno celotno poglavje III Zakona o integriteti in preprečevanju korupcije (ZIntPK). Namen teh določb je spodbuditi posameznika, ki je s posameznimi kršitvami, ki jih komisija obravnava, seznanjen, da o njih obvesti pristojne organe in s tem tudi olajša izvedbo postopkov ugotavljanja kršitev ter kršiteljev. Na drugi strani pa naj bi ravno zaradi dolžnosti varovati identiteto prijavitelja in drugih ukrepov, ki so komisiji na voljo za zaščito prijavitelja, preprečevale, da bi slednji postal žrtev povračilnih ukrepov.

V okviru teh pristojnosti, ki jih komisiji

nalaga ZIntPK, je komisija dolžna začeti postopek zoper osebo, ki v nasprotju s četrtem odstavkom 23. člena ZIntPK ugotavlja ali razkrije prijavitelja zaradi prijave. Četrty odstavek 23. člena ZIntPK namreč določa, da »Identitete prijavitelja ..., ki je prijavo podal v dobri veri oziroma je utemeljeno sklepal, da so njegovi podatki v zvezi s prijavo resnični, kar ocenjuje komisija, ni dovoljeno ugotavljati ali razkrivati«. V teh primerih mora pooblaščen uradna oseba prekrškovnega organa, skladno s šestim odstavkom 77. člena ZIntPK, uvesti postopek zaradi suma kršitve zgoraj omenjene določbe.

V konkretnem primeru je novinar v članku, ki je bil javno objavljen, poimenoval posameznika z osebnim imenom in navedel, da je za njegov prispevek ta posameznik potrdil, da je zadevo prijavil komisiji. Takšno ravnanje pa pomeni sum kršitve četrtega odstavka 23. člena ZIntPK.

Zaradi uvedbe prekrškovnega postopka mora pooblaščen uradna oseba prekrškovnega organa ugotoviti identiteto domnevnega kršitelja, torej posameznika, ki je identiteto domnevnega prijavitelja razkril. Glede na to, da je novinar v prispevku zapisal, da mu je domnevni prijavitelj potrdil dejstvo, da je prijavitelj, je mogoče zaključiti, da je novinar to informacijo pridobil od nekoga tretjega, katere resničnost pa je šele moral potrditi pri domnevnem prijavitelju. Zato je potrebno prekrškovni postopek izvesti tako zoper novinarja kot tudi zoper tretjo osebo, ki mu je to nepreverjeno informacijo podala. Iz tega razloga mora pooblaščen uradna oseba prekrškovnega organa zahtevati tudi pridobitev teh podatkov.

Na koncu naj dodamo, da komisijo presečna tak napad na njeno izvrševanje zakonskih nalog, še posebej, ker so tudi novinarji po drugem odstavku 21. člena Zakona o medijih zavezani k varovanju virov informacij. Strinjamo se, da je zgodba, ki so jo novinarji razkrili, v javnem interesu. Menimo pa, da je podaja prijav sumov kršitev pristojnim organom ter njihova ustrežna obravnava v še večjem javnem interesu. Zato pomeni ugotavljanje in razkrivanje identitete prijaviteljev negativno prakso, ki je (lahko) škodljiva tako za prijavitelja, ki je lahko že zaradi samega dejstva, da so se podatki o njegovi identiteti razkrili v medijih, deležen povračilnih ukrepov, hkrati pa takšno postopanje novinarjev deluje odvrtilno na potencialne prijavitelje, ki so seznanjeni ali se bodo seznanili s kršitvami, in sicer na način, da kršitve ne bodo razkrili pristojnim organom, saj bodo vedeli, da tvegajo razkritje identitete javnosti.

Komisija na konferenci o boju proti korupciji v Bosni in Hercegovini

Sarajevo, 15. marca 2017 - Na uradno povabilo Organizacije za varnost in sodelovanje v Evropi v Bosni in Hercegovini (OVSE v BiH) se je predstavnik Komisije za preprečevanje korupcije včeraj udeležil regijske konference o boju proti korupciji s poudarkom na izboljšanju zakonodajnega okvira, učinkovitosti institucij in sodelovanju z javnostjo v BiH.

Zemljevid držav OVSE Evropa

Poleg nacionalnih strokovnjakov, predstavnikov političnih strank in drugih institucij BiH so se konference udeležili tudi predstavniki drugih držav iz regije. Sodelujoči so izpostavili slabosti boja proti korupciji v BiH in najboljše prakse v regiji ter oblikovali priporočila za nadaljnje delo institucij v BiH.

Zbrane je uvodoma pozdravil vodja misije OVSE v BiH, kot govornici pa so nastopili še direktor Agencije za preprečevanje korupcije BiH ter predsednika Predstavnškega doma Parlamentarne skupščine BiH in Narodnega doma Parlamentarne skupščine BiH. Rdeča nit nagovorov je bila problematičnost korupcije v BiH in regiji ter najpogostejše težave držav pri preprečevanju korupcije. Uvodnemu delu so sledili štirje tematski sklopi konference so naslovili problematiko preprečevanja korupcije (aktivnosti in strukture v skupščinah), ključne zakone (potrebne spremembe in implementacija slednjih v praksi), najboljše prakse v drugih državah in vlogo civilne družbe v boju proti korupciji.

Na zaprosilo organizatorja je predstavnik Komisije za preprečevanje korupcije spregovoril o najboljših praksah in zakonskih rešitvah na področju boja proti korupciji v Sloveniji, pri čemer se je osredotočil predvsem na nasprotje interesov, nezdržljivost funkcij, omejitve poslovanja, načrte integritete, pomembnost dostopa do različnih baz podatkov in aplikacijo Erar.

Na podlagi diskusij in predstavitev je predlagal nekatera priporočila za nadaljnje aktivnosti institucij BiH na področju boja in preprečevanja korupcije, kot so izboljšanje normativnega okvirja s poudarkom na institutih, ki jih priporočajo mednarodne konvencije, izboljšanje koordinacije med različnimi institucijami v BiH, ki se ukvarjajo s preprečevanjem korupcije (trenutno je aktivnih 14 različnih teles), povečanje sankcij, povečanje proaktivnosti delovanja vseh institucij, povečanje kadrovskih in finančnih resursov v institucijah, vzpostavitev detekcije kršitev zakonov, pripravo, vzpostavitev in uporabo baz podatkov ter analitično delo s tem v zvezi, pogostejše izobraževanje tako javnega in zasebnega (osveščanje javnosti) sektorja glede korupcije in podobno. Omenjena priporočila so bila, poleg nekaterih drugih, sprejeta kot zaključna »uradna« priporočila konference.

Komisija na sestanku Biroja GRECA

Ljubljana, 15. marca 2017—Predstavnica Komisije za preprečevanje korupcije se je konec februarja v Strasbourgu udeležila sestanka Biroja Skupine držav proti korupciji GRECO.

Člani Biroja GRECO. Vir: www.coe.int

Sestanki Biroja, katerega članica je tudi naša predstavica, so namenjeni pripravi gradiva za zasedanje skupščine GRECA - naslednja po potekala med 20. in 24. marcem.

Tokratni sestanek je bil namenjen predvsem petemu ocenjevalnemu krogu, ki se je začel januarja letos. V okviru sestanka so člani Biroja pripravili predlog sprememb Pravil postopka. Ta bi prispeval k še učinkovitejši obravnavi izpolnjevanja priporočil, ki jih bo GRECO naslavljal državam članicam v petem ocenjevalnem krogu. Dogovorili so se tudi o zasnovi uvodnega dogodka za peti ocenjevalni krog, ki bo potekal 20. marca v okviru skupščinskega zasedanja, ter o usposabljanju za strokovnjake v petem ocenjevalnem krogu. Poleg tega so oblikovali osnutek letnega poročila aktivnosti GRECA za leto 2016.

53 aretiranih v okviru srbske protikorupcijski kampanje

Beograd, 3. marca 2017—Srbska policija je aretirala 53 ljudi, vključno s policijskimi uslužbenci in uslužbenci Ministrstva za kmetijstvo, ki so osumljeni, da so ukradli več kot 10 milijonov evrov, je povedal srbski minister za notranje zadeve Nebojša Stefanović.

Nebojša Stefanović. Vir: Wikipedia

»Ta ukrep je še en resen pokazatelj, da je država odločena obračunati z vsemi oblikami kriminala in korupcije,« je dejal minister za notranje zadeve in dodal, da tisti, ki državljanom kradejo denar, ne bodo ostali nekažnovani, ne glede na to, kdo so.

Aretacije so bile del večje protikorupcijske kampanje, odvile pa so se dva dni po tem, ko je Srbija odprla dve novi poglavji v pristopnih pogovorih z Evropsko unijo, ki v svojem poročilu o napredku leta 2016 navaja, da ima Srbija še delo, na področju preprečevanja korupcije in boja proti njej. V poročilu je med drugim zapisano tudi, da je korupcija še vedno razširjena na številnih področjih in ostaja resen problem ter da prizadevanja za boj proti korupciji še niso prinesla pomembnih rezultatov.

Med letoma 2013 in 2015 je srbsko tožilstvo obtožilo skoraj 3000 ljudi v povezavi z več kot deset kaznivimi dejanji povezanimi s korupcijo, vključno s podkupovanjem, zlorabo položaja in poneverbami, toda zaporna kazen je še vedno redka. Le približno polovica vseh obtožb se konča z obsodbami. Velika večina obsodb se je končala s pogojno kaznijo in globo, le 538 primerov pa z zaporno kaznijo.

Vir: Organized Crime and Corruption Reporting Project (OCCRP)

Poziv k sooblikovanju KPK Vestnika

Ljubljana, 16. marca 2017—Komisija za preprečevanje korupcije vabi in poziva k aktivnemu sodelovanju pri ustvarjanju prihajajočih številok KPK Vestnika. V ta namen odpiramo novo rubriko Pisma bralcev.

Pisma bralcev se morajo vsebinsko navezovati na delovno področje komisije, pri čemer je pomembno, da so tematsko zanimiva za širšo javnost.

Za lažjo orientacijo pri pripravi prispevkov objavljamo smernice:

- Pisma bralcev so napisana v konstruktivnem tonu - uredništvo si pridruži pravico, da pisem, ki so napisana v nekonstruktivnem, žaljivem in sovražnem tonu, ne objavi.
- Čeprav izražajo mnenje pisca, pisma bralcev ne smejo navajati lažnih, neresničnih ali nepreverjenih trditev.
- Pisma bralcev niso namenjena promoviranju političnih interesov.
- Pisma bralcev ne smejo spodbujati k narodni, rasni, verski, spolni ali drugi nestrpnosti, k sovražstvu ali nasilju.
- Komisija za preprečevanje korupcije ne posega v slog pisanja avtorja, urednica pa popravi izrazite slovnične napake v skladu s slovničnimi pravili.
- Komisija za preprečevanje korupcije si pridružuje pravico do krajšanja predolghih prispevkov. Pri večjih spremembah se pred objavo pogovori z avtorjem.
- Pismo bralca lahko vsebujejo največ 400 besed, naslov in glavno besedilo ter podpis avtorja. Podpis avtorja vsebuje polno ime in priimek pisca oziroma zastopnika skupine, če je avtor pisma skupina. Nepodpisani prispevki ne bodo objavljeni.
- Avtor pisma se mora identificirati tudi z navedbo naslova in telefonske številke, kar pa ni objavljeno.
- Komisija za preprečevanje korupcije pisma bralcev objavi po lastni presoji in ima pravico, da posameznega prispevka ne objavi.

Prispevke za naslednjo tekočo številko KPK Vestnika sprejemamo do 5-tega v mesecu na elektronskem naslovu pr.korupcija@kpk-rs.si.

KOMISIJA V ŠTEVILKAH

Spodnji podatki predstavljajo aktivnosti komisije v letu 2017.

Prijave

Število prejetih prijav	148
Število prijav, ki so prestale predhodni preizkus	98

Pravna mnenja, pojasnila in odgovori

Področje nasprotja interesov	15
Področje nezdržljivosti funkcij	3
Področje omejitev poslovanja	4
Področje premoženjskega stanja	39
Področje lobiranja	11
Področje preventive in načrtov integritete	18
Število ocenjenih predlogov zakonov in drugih pravnih aktov z vidika korupcijskih tveganj in tveganj za kršitev integritete*	7
Število ocen korupcijskih tveganj in tveganj za kršitev integritete	1

Področje nezdržljivosti funkcij

Število opozoril funkcionarjem glede nezdržljivosti funkcij	0
Število odločb poklicnim funkcionarjem za opravljanje dodatne pridobitne dejavnosti	0

Področje premoženjskega stanja (število prejetih in pregledanih obrazcev)

Odjava premoženjskega stanja	80
Odjava iz registra zavezancev	86
Prijava spremembe premoženjskega stanja	703
Prijava v register zavezancev	721
Prijava premoženjskega stanja	2.796

Zahteve za dostop do informacij javnega značaja

Število vseh prejetih vlog	19
Število vseh v celoti zavrženih zahtev iz posamezne vloge	4
Število vseh delno ugodenih zahtev iz posamezne vloge	6
Število vseh ugodenih zahtev iz posamezne vloge	7
Število vlog v postopku reševanja	2
Število zadev v pritožbenem postopku	0

Izvedena izobraževanja in usposabljanja za javni sektor

Število izvedenih usposabljanj	4
Število udeležencev usposabljanj	173

Področje protikorupcijske klavzule

Število izdanih dovoljenj za izzetje iz dolžnosti vključitve protikorupcijske klavzule v pogodbe	0
--	---

Prekrškovni postopki zoper fizične osebe, pravne osebe in odgovorne osebe pravnih oseb

Število uvedenih prekrškovnih postopkov/ukrepov	11
Število pravnomočno zaključenih postopkov/ukrepov	7

KOLENDAR OBVEZNOSTI

 Seznam daril – 31.3.: Državni in drugi organi ter organizacije, ki so dolžne voditi sezname daril funkcionarjem, morajo kopije teh seznamov za preteklo leto posredovati komisiji do konca marca tekočega leta.

 Letno poročilo komisije – 31.5.: Rok za oddajo letnega poročila

 Načrti integritete – 5.6.: Zavezanci za izdelavo načrta integritete morajo do navedenega roka izdelati, sprejeti in oddati načrte integritete

Podrobnejše informacije o rokih in obveznostih zavezancev po ZIntPK so dostopne na spletnih straneh Komisije za preprečevanje korupcije.

»Vsak od nas ve, da je prav zdaj eden tistih trenutkov, ko vplivamo na prihodnost«

Steve Jobs

KPK Vestnik Komisije za preprečevanje korupcije je licenciran pod licenco Creative Commons priznanje avtorstva 2.5 Slovenija.

Ustvarjen je na podlagi dela, dostopnega na www.kpk-rs.si. Dodatna dovoljenja, ki jih ne obsega ta licenca, so dostopna na anti.korupcija@kpk-rs.si.